

1989, 6. listopadu. – Sdělení VONS č. 1109 „Preventivní represe před 28. říjnem 1989“ o policejním zásahu proti aktivistům nezávislých iniciativ v souvislosti se 71. výročím vzniku Československa.¹

Již od úterý 24. 10. 1989 zahájila StB preventivní akce proti aktivistům nezávislých hnutí v celém Československu. Nejrazantnějším zásahem bylo zadržování v celách předběžného zadržení podle § 23 zák. č. 40/74 Sb. Zadržování občanů bylo nezákonné již z toho důvodu, že podle § 23 může být zajištěn pouze ten, „kdo výtržnostmi nebo jiným nepřístojným chováním narušuje veřejný pořádek“. Jakékoli „preventivní“ zajištění je proto v rozporu se zákonem.

Protiprávní postup Bezpečnosti je jakýmsi svévolným „trestáním“ zajištěných lidí. Navíc jsou podmínky, za kterých se zajištění provádí, podstatně horší než ve vazbě. Ve vazbě smí mít zadrženy některé základní osobní věci, zejména hygienické potřeby, může dostat ke čtení denní tisk nebo literaturu. Při zajištění podle § 23 nesmí mít zajištěný u sebe nic, ani papír, tužku, cokoliv ke čtení, ba ani hygienické potřeby. Např. cely předběžného zadržení MS VB u hotelu Forum v Praze jsou bez oken, osvětlené pouze nepřímo luxfery, takže zajištěný je bez jakéhokoliv kontaktu s okolním světem. Cely jsou špatně větrány, často není k dispozici pitná voda. Vystupňováním nezákonnosti jsou případy, kdy jsou zadržené osoby formálně propuštěny po uplynutí 48 hodin a při odchodu z budovy SNB jsou zadrženy znovu; jejich zajištění tak trvá 2 x 48 hodin.

Již v úterý 24. 10. byli v Praze zadrženi tito aktivisté: Antonín a Anna Hradílkovi, Jan Chudomel, Eliška Meissnerová, Petra Konrádová a Lucie Váchová poté, co v hotelu Intercontinental poskytl rozhovor západoněmecké televizi ZDF o současných poměrech v Československu. Anna Hradílková byla propuštěna v noci, Petra Konrádová po 48 hodinách a ostatní po 96 hodinách.

Dne 25. 10. byly zadrženy při manifestaci na pěší zóně v Praze Jana Miklušáková a Jana Brožová, propuštěny byly až po

96 hodinách. Robert Bekr z Měcholup, zadržený po manifestaci, byl propuštěn již ve čtvrtek 26. 10.

Ve čtvrtek 26. 10. byl zadržen Václav Havel, který byl krátce poté hospitalizován v nemocnici Na Františku.

V průběhu čtvrtka a pátku byli v Praze zajištěni preventivně na 48 hodin Eva Kantůrková, Martin Palouš, Heřman Chromý, John Bok, Václav Malý, Jiří Gruntorád, Miloš Hájek, Vladimír Kabrna, Josef Kotrč. Dále byli zajištěni Vladimír Kolmistr, Radek Zeman, Jaroslava Richterová, Petr Kužvart,² Bohumil Doležal a Jan Scheinost. Jan Zima, Jan Ruml a Pavel Roubal byli zadrženi v jižních Čechách také na 48 hodin.³ Některým aktivistům byly na několik dnů vypnuty telefony.

V Děčíně Bezpečnost vyslýchala aktivisty již v týdnu před 28. říjnem a dávala jim „výstrahy“ před účastí na připravované manifestaci. Účastníci, kteří se měli shromáždit v 15 hodin v sobotu 28. 10. před stadiónem, byli zadržováni a vyváženi do lesů v okolí České Lípy, Ústí nad Labem nebo do přilehlých vesnic. Takto byli postiženi: Jaroslav Adamec, Pavel Hlava, Leoš Noha, Petr Barcul, Pavel Kreidl, Martin Věchet, František Benda a Jiří Jiříček.

Na Moravě byli zadrženi na 48 hodin Tomáš Hradílek, Simona Hradílková, Vladimír Hučín, Jaroslav Šabata, Radomír Malý, Milan Ohnisko, Eva Vidlařová, Milan Jelínek a Jaromír Piskoř. Vít Zukal byl předveden v pátek, na oddělení VB byl zbit a přinucen 24 hodiny bez spánku sedět na židli v kanceláři. Propuštěn byl po 48 hodinách. Rudolf Bereza byl zadržován 24 hodiny. Někteří z nich byli po zadržení odvezeni do vzdálených měst, kde byli vězněni a také propuštěni často v pozdních večerních hodinách.

V Pardubicích byli preventivně zadrženi na 48 hodin Jarmila Stibicová a Zdeněk Ingr.

V západních Čechách byli preventivně zajištěni na 48 hodin tito občané: Jiří Marek, Petr Hrach, Ladislav Harant, Zdeněk Vachtl, Petr Krhovec, Jan Vlček, ing. Jaroslav Cuhra, ing. Petr Náhlý, Martin Svoboda, Pavel Varga, Václav Škabrada, Jiří Šašek a Jan Šašek. František Pitor byl dne 28. 10. preventivně zadržen a odvezen do lesa.

P. S. Uvedeno celkem 63 občanů, zajišťovaných na 24 až 96 hodin.

Informace o Chartě 77, r. 12, 1989, č. 21, s. 5–6.

POZNÁMKY

- ¹ K zásahům proti občanům v souvislosti se 71. výročím vzniku Československa viz též sdělení VONS č. 1110, dokument č. 1114.
Mluvčí Charty 77 Václav Havel, Tomáš Hradílek a Dana Němcová vydali 13. 10. 1989 prohlášení k 28. 10. 1989, které obsahovalo též informaci o neúspěšném jednání s pražskými úřady s cílem získat adekvátní prostor pro připomenutí výročí vzniku Československa (dokument Charty 77 č. 64/89), CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 2, Praha 2007, s. 1162. Mluvčí Charty 77 Václav Havel, Tomáš Hradílek a Dana Němcová, zástupci Hnutí za občanskou svobodu Rudolf Battěk, Václav Benda a Ladislav Lis, Demokratické iniciativy Emanuel Mandler, Karel Štindl a Bohumil Doležal, Obrody Miloš Hájek, Vladimír Kabrna, Luboš Kohout, Vladimír Kolmistr a Josef Kotrč a Nezávislého mírového sdružení Hana Holcnerová, Jan Chudomel, Jana Petrová a Ruth Šormová vydali 23. 10. 1989 výzvu občanům k účasti na neoficiálních vzpomínkových shromážděních k výročí vzniku Československa in: *Informace o Chartě 77*, r. 12, 1989, č. 20, s. 7–8. Nezávislé mírové sdružení vydalo 24. 10. 1989 prohlášení k výročí 28. října obsahující zhodnocení první republiky a výzvu občanům k jejich větší iniciativě. LP, Sb. VONS, inv. č. 15, sign. IV/3, kart. 12. Dále viz mj. článek „Solidarita s Československem“ obsahující zprávu o prohlášení celostátního sdružení demokratických organizací Sovětského svazu MADO protestující proti represím v Československu a o projevech solidarity s československými občany ve Východním Berlíně in: *Informace o Chartě 77*, r. 12, 1989, č. 20, s. 17–18; též článek „Ještě k oslavám 28. října v Praze“ in: *Americké listy*, 1989, č. 31 (10. 11.), s. 7.
- ² Petr Kužvart podal 2. 11. 1989 obsáhlou stížnost Městské prokuratuře v Praze a Inspekci Federálního ministerstva vnitra na postup příslušníků SNB v Praze při jeho zadržení a výslechu v souvislosti s přípravami oslav 71. výročí vzniku Československa. Stížnost je uložena in: LP, Sb. VONS, inv. č. 15/1, sign. II/1, kart. 12.
- ³ Pavel Roubal byl zadržován na Okresním oddělení SNB Pelhřimov již v souvislosti se 70. výročím vzniku Československa ve dnech 27.–30. 10. 1988. Roubal o tom informoval 2. 11. 1988 Federální ministerstvo vnitra. V souvislosti se svým dalším zadržením napsal 13. 11. 1989 dopis náčel-

níku Okresního oddělení SNB Pelhřimov obsahující zprávu o jeho opětovném zadržení na tomto oddělení v souvislosti s výročím vzniku Československa a žádost o zajištění neopakování tohoto případu. Politování nad zadržením Pavla Roubala projevilo v odpovědi na jeho stížnost Federální ministerstvo vnitra v dopise z 29. 12. 1989. LP, Sb. VONS, inv. č. 15, sign. IV/8, kart. 12.